

Autorky se při tvorbě tohoto evaluačního nástroje opřely o dlouholetou tradici posuzování výchovného působení rodičů: odtud základní inspirace pro aplikaci poznávání základních charakteristik interakce učitel – žáci. Popisování a poznávání edukačních interakcí pak založily (obdobně jako u popisování a poznávání interakce mezi rodičem a dítětem) na dvou dimenzích: vztahu a řízení.

Dimenze edukačního vztahu – prokladný a střední vztah učitele k žákům platí, že jsou respektovány potřeby vzájemně příznivých postojů, přijetí, porozumění, akceptace ve školním prostředí. V záporném a rozporném edukačním vztahu do jisté míry chybí charakteristiky příznivě nastavených vztahů nebo jsou jejich projevy jen nahodilé či pro konkrétního žáka v konkrétních školních podmínkách nedostatečné.

Dimenze edukačního řízení – v této dimenzi se promítají specifika školy jako sociálního prostředí, které ze své podstaty pracuje s edukačními cíli, klade požadavky a kontroluje. Dimenze edukačního řízení v sobě dle autorek zahrnuje míru a způsob kladení požadavků včetně jejich kontroly a míru poskytované volnosti. Nástroj podle převažujících charakteristik pracuje se čtyřmi vymezeními edukačního řízení: edukační řízení *silné* (s řadou požadavků učitele a jejich důslednou kontrolou), *střední* (vyváženost požadavků a volnosti, které učitel žákům předkládá), *slabé* (učitel klade jen minimum požadavků a prakticky chybí jejich kontrola, žáci mají hodně volnosti při volbě úkolů i cílů) a *rozporné* (nedůsledné popř. nekonzistentní s ohledem na požadavky i volnost, které učitel žákům nabízí).

Dotazník byl vyvíjen v letech 2005–2007, jeho sestavování předcházelo dlouhodobé sledování vzájemné interakce učitelů a žáků (první etapa probíhala v letech 2002–2004). Žáci popisovali charakteristiky této interakce z různých úhlů pohledu. Konkrétně se jednalo o 300 žáků středních škol, kteří ve skupinách nebo individuálně popsali konkrétní projevy chování učitelů. Vlastními slovy vyjadřovali, co znamená, když pokládají učitele za přísného, laskavého, neoblíbeného apod. Řada položek v dotazníku pak vznikla přímo za využití formulací žáků. Dalším zdrojem pro vznik dotazníku bylo expertní posouzení různých projevů edukačních interakcí učitelů a žáků ve školním prostředí.

Dotazník je konstruován tak, aby bylo možné interpretovat bodové hodnoty hrubého skóre konkrétního učitele. K tomuto účelu byly vytvořeny normy poskytující etalon, tedy umístění hodnoceného učitele v obecném referenčním souboru českých učitelů. Původní normy pro škály dotazníku byly vytvořeny na vzorku žáků základních a středních škol s maturitními i nematuritními obory. Celkem bylo využito 2 360 hodnocení od reprezentativně vybraných žáků. Při výběru vzorku byl brán v potaz typ školy a regionální distribuce škol v ČR. Hrubé skóry jsou převáděny na percentilovou bodovou škálu. Dotazník byl restandardizován v roce 2012, kdy byla data doplněna dalším souborem hodnocení učitelů. Jednalo se o 4 105 hodnocení získaných v rámci aplikace dotazníku v projektu Cesta ke kvalitě. Na základě získaných dat byly zpřesněny původní normy.

Popis nástroje

Evaluační nástroj obsahuje 60 položek a je určen pro žáky 2. stupně základních škol a všechny typy středních škol. Pro získání evaluační zprávy je zadáván elektronicky. Hodnocení je anonymní, žáci by měli mít k dispozici pracovní místo s počítačem, které eliminuje vzájemnou komunikaci mezi žáky i kontrolu průběhu hodnocení pracovníky školy. Autoři doporučují jeho administraci v průběhu školního roku nebo na konci určité sledované časové etapy. Dotazník lze administrovat opakovaně po určitém časovém období (např. po roce od předchozího dotazování) a sledovat, jaký nastal vývoj interakcí učitelů a žáků na základě realizované intervence. Výstupní informace z hodnocení učitele konkrétním souborem žáků získává konkrétní učitel v evaluační zprávě.

